

"Els ecologistes són massa dogmàtics"

Xavier Bellés ha participat en la Universitat d'Estiu-Gandia per fer reviure els 'best sellers' medievals, els bestiaris. Però Bellés, a més de ser amant d'aquestes històries naturals està enamorat de les actuals i per això, com a biòleg, reclama respecte a la biodiversitat.

Ja ho digué el primer dia, en la conferència inaugural, Ramon Folch, biòleg i ecòleg guardonat amb el Premi d'Honor per la Fundació Jaume I, "el pensament científic és un art, l'art és transgressor i creador i no pot romandre indiferent a la instal·lació gradual d'un sistema no sostenible ni intransferible a les pròximes generacions". Amb aquest ànim transgressor, la Universitat de València i l'Ajuntament de Gandia obrien la quinzena edició de la Universitat d'Estiu-Gandia sota el títol "Contra corrent", inspirat en un dels llibres del ja desaparegut Isaiah Berlin.

Dues setmanes, les darreres de juliol, carregades de ciències i humanitats barrejades amb cinema, teatre i festa. Més de 700 afortunats estudiants d'arreu del País Valencià aconseguiren matricular-se en aquesta universitat d'estiu, cada vegada més sol·licitada per tal de completar el currículum acadèmic. Prop de 80 experts de dins i fora de l'estat espanyol s'acostaren a Gandia per a impartir dotze cursos i participar en taules rodones i debats.

La discussió sobre les humanitats la van reprendre, en dos cursos i una taula redona, alguns dels màxims estudiosos de la matèria. Una revisió dels recursos humans en les organitzacions, a més del paper de les dones en aquestes van ser altres temes triats pels coordinadors.

Qüestions intempestives per a juristes, moviments culturals, l'Islam avui o els manifestos que entre 1848 i 1998 canviaren el món, foren altres dels assumptes que de manera interdisciplinària tractaren els professionals convidats. Per primera vegada, i arran de la conversió de l'IVEF en Facultat de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport de la Universitat de València, catedràtics de la matèria analitzaren els canvis socials en el món de l'educació física. Dins del curs coordinat

pel biòleg Martí Domínguez, "Ciència per a escriure: la divulgació científica en la literatura", Xavier Bellés, biòleg, enginyer químic i destacat investigador del CSIC de Barcelona, hi fou convidat víctima de la seua curiositat interdisciplinària. Bellés va emocionar el públic amb una conferència sobre els *best sellers* medievals, els bestiaris, obres que des-

crivien animals reals i imaginaris i on es barrejaven fets constatats pels clàssics amb d'altres de mitològics, i dels quals es treia una lliçó de caire religiós o moral. La lectura dels bestiaris ha influït molt en l'art i també en aquest curiós de 46 anys.

"És bastant divertit, des del punt de vista d'un biòleg, intentar trobar què hi ha de veritat en aquestes històries animals, que de vegades semblen inversemblants i són certes i a la inversa."

—A qui anaven destinades aquestes "bíblies-enciclopèdiques" medievals sobre històries naturals?

—Aquestes obres, fetes pels monjos, es transmetien, sobretot, oralment i a través dels sermons. No obstant això, les còpies que se'n conserven estan molt ricament il·lustrades, amb miniatures i gravats molt acurats, i això fa pensar que anaven destinades a gent noble i poderosa.

—Què se'n sap, dels bestiaris catalans que proliferaren en el segle XIV, a diferència dels altres que s'estengueren en el XII o abans?

—Se'n coneixen en bon estat una mitja dotzena i no sabem si n'hi havia de més antics. Són còpies més aviat modestes i d'ús probablement

religiós, només una, que es conserva a la Biblioteca de Catalunya, està il·lustrada. Però almenys n'hi ha més que espanyols o portuguesos, que no se'n coneix cap. Els que conservem deriven del bestiar toscà a causa de la influència italiana en Catalunya. A més, s'aprecien traduccions bastant textuals del toscà.

—En quines fonts s'inspirava tant la ciència com la mitologia que oferien els bestiaris?

—L'antecedent del bestiar està en el *Physiologus*, un

recull d'històries d'animals amb una interpretació moralista d'un autor anònim d'Alexandria que l'escrigué entre el segle II i el IV. Val a dir, però, que la part d'història natural es basa sobretot en animals bíblics i en dades de la història natural de Plini el Vell, mentre que les referències a la *Història dels animals*, més sistemàtica, d'Aristòtil són evidents. El que sí que fan d'una manera deliberada és adaptar la història perquè encaixi amb la paràbola que volen dir després. És bastant divertit, des del punt de vista d'un biòleg, intentar trobar què hi ha de veritat en aquestes històries animals, que de vegades semblen inversemblants i són certes i a la inversa.

—Vostè és un acèrrim defensor de la biodiversitat, un terme que com el de l'ecologisme s'escolta per tot arreu, però es fa un bon ús d'aquest concepte encara desconegut per a molts?

—Ni alguns especialistes saben ben bé què vol dir biodiversitat, així que podem imaginar-nos el que passa si ho traslladem al públic general. Els termes que volen dir moltes coses corren aquest risc. La biodiversitat no té res a veure amb l'inventari d'espècies ni amb les llistes de flora i fauna.

—I quin seria el seu ús políticament correcte?

—Té un ús doble, des d'un punt de vista naturalístic, científic, és l'estudi de la diferència en el món animal, i des del punt de vista militant pot ser el de la conservació de les espècies. En aquesta segona variant és on es pot produir el desvirtuament major i per això hi cal molta pedagogia.

—Aquesta major sensibilitat s'explica perquè actualment desapareixen més espècies que mai?

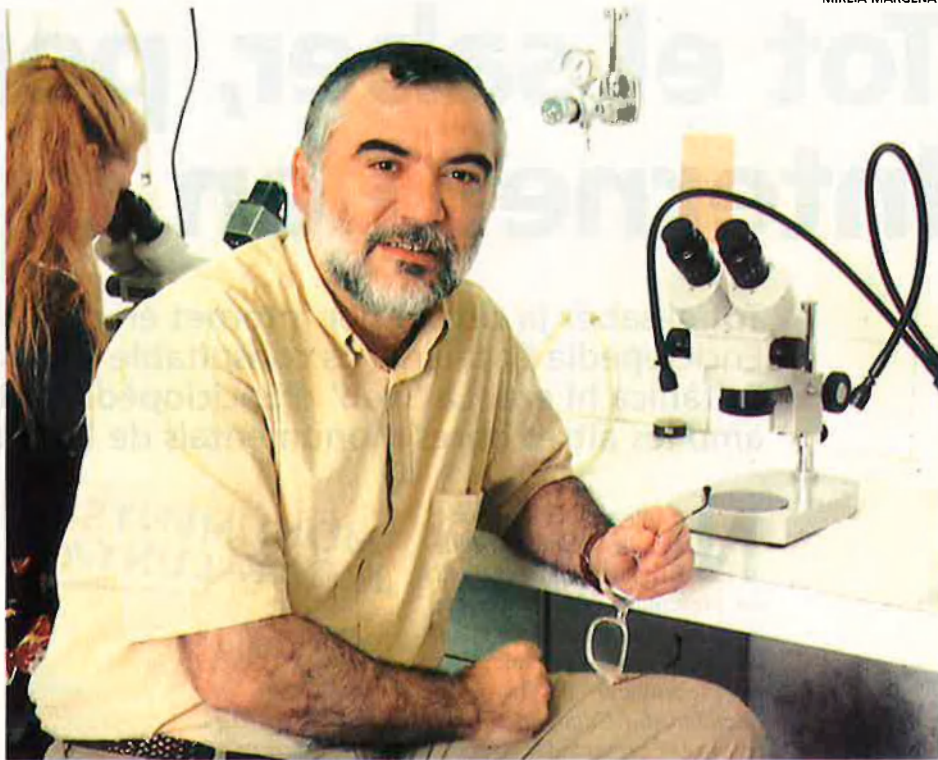
—Sí, sobretot en els últims vint anys. Segons algunes estimacions desapareixen 7.000 espècies l'any. Però és més exacte parlar de la desaparició de poblacions. Així, si es destrueixen 1.200 poblacions s'extingirien al voltant de cent espècies. Això és degut en bona part a la destrucció de la selva Amazònica.

—Qui és l'enemic de la biodiversitat?

—L'home, no hi ha dubte. Amb l'extinció natural desapareix una espècie cada cent anys, mentre que l'home en provoca mil vegades més. A més, no ens adonem que anem exhauint els recursos no renovables i quan hi posem un fre radical amb el consens de totes les nacions serà ja molt tard. Llavors serà difícil que una espècie com la nostra, que necessita tantes coses, sobrevisqui. A partir d'aquí es tornarà a fer una altra història de la qual no serem protagonistes.

—Aleshores, organitzacions internacionals com Green Peace tapen forats únicament per allargar-nos uns quants anys la vida?

—La pressió d'aquestes organitzacions és molt im-

portant, la pena és que no n'hi hagi més i de més consistents. Més voluntaris que no pas militants. Jo estic una mica decebut de les organitzacions ecologistes que es fan massa dogmàtiques. S'haurien d'adaptar més a la realitat i tenir una base científica més sòlida.

—Per què els científics són tan poc ecologistes i n'hi ha tan pocs en aquestes organitzacions?

—Perquè els científics vocacionals acostumen a ser persones bastant escèptiques. No són les típiques persones capaces d'agafar una bandera i eixir al carrer. Sí que hi ha una certa comunicació entre científics i ecologistes, més dels ecologistes que viceversa, però és molt selectiva la informació que agafen, només s'agafa la bona. Vivim un moment crític i molt important perquè es produeixen canvis rapidíssims i fonamentals en el món científic. Cal molta pedagogia per explicar-ho bé i aquesta pot ser una tasca important per a les organitzacions ecologistes, que pressionin els qui saben perquè donen explicacions.

—Diuen que el científic és aquell que cada vegada es fa més gran estudiant coses més petites, això no dificulta la divulgació científica?

—Els temes en recerca actual que més interès tenen perquè aporten canvis més qualitius en la manera de percebre el món es donen en els camps on s'estudia allò infinitament petit, com les partícules subatòmiques, o infinitament gran, l'univers, el Big Bang. A la gent li interessen les realitats que tenen dimensions humanes. Però als científics se'ls ha de demanar un esforç i un compromís perquè expliquin aquests avenços. Fins i tot l'empresa pública hauria d'exigir-los que fessin divulgació científica.

"Els científics no són capaços d'agafar una bandera i eixir al carrer. És gent bastant escèptica."

Ester Pinter